

Pot med krošnjami Pohorje – turizem in interpretacija

IZVLEČEK

Slovenija je zaradi svoje pokrajinske pestrosti in naravnih značilnosti prepoznana kot država z izjemnimi možnostmi za razvoj trajnostnega turizma. Načrtovanje in upravljanje turističnega razvoja morata upoštevati obseg turizma ter primerenost za lokalno okolje in skupnost. Eden izmed teh vzvodov je ciljna interpretacija. Pot med krošnjami Pohorje je primer dostopne interpretacijske infrastrukture. Interpretacijske točke so namenjene učenju, doživljajske postaje in tobogan pa poskrbijo za atraktivnost obiska.

Ključne besede: Pot med krošnjami Pohorje, biotska raznovrstnost, ciljna interpretacija, celoletni turizem, turistična destinacija Rogla – Pohorje

ABSTRACT

Treetop Walk Pohorje – tourism and interpretation

Slovenia is recognised as a country with outstanding potential for sustainable tourism development, thanks to its diversity of landscapes and natural features. Planning and managing tourism development must take into account the extent of tourism and its suitability for the local environment and the community. One of these levers is targeted interpretation. The Treetop Walk Pohorje is an example of accessible interpretation infrastructure. Interpretation points are designed for learning, and the adventure stations and slide make the visit more attractive.

Key words: Treetop Walk Pohorje, biodiversity, targeted interpretation, year-round tourism, tourism destination Rogla-Pohorje

V zadnjih letih so v Sloveniji nastale številne nove tematske, učne, interpretacijske in doživljajske poti. Po oceni jih je pri nas že več kot 700 (Prah 2024). Nastajajo centri za doživljanje narave, programi in ponudbe doživetij v naravi. Nekateri uporabljajo in vključujejo tudi pristope in različna sredstva interpretacije. Ta se med seboj dopolnjujejo in nadgrajujejo ter so prilagojena določenim ciljnim skupinam. Izobraževanja za vodnike vključujejo tudi pristope interpretativnega vodenja in doživljanja narave.

Predmet investicijskega projekta *Pot med krošnjami Pohorje* (v nadaljevanju PMKP), realiziranega v letu 2019, je bila ureditev zunanjih športnih površin. S tem bodo zagotovljene dodatne privlačne točke na območju Rogla in pospešen razvoj turizma, pa tudi nova delovna mesta in hitrejši gospodarski razvoj tako občine Zreče kot širše regije. Kot ključni razvojni cilj za načrtovano investicijo je izpostavljeno: »... zagotavljanje ustrezne športne in turistične infrastrukture za razvoj trajnostnega turizma in omogočiti pogoje za razvoj in rast podjetij, ki gradijo podjetniško skupnost in krepijo verigo vrednosti na območju občine in regije ter so pomembni zaposlovalci na regionalni in državni ravni ...« (Hoja med krošnjami – predinvesticijska zasnova 2017).

Rogla na Pohorju je ena izmed bolj priljubljenih turističnih destinacij v Sloveniji, znana po svoji raznoliki in bogati ponudbi aktivnosti skozi vse leto. Zima na Rogli je sinonim za smučanje, deskanje na snegu in druge zimske športe, saj so smučišča dobro vzdrževana in primerna tako za začetnike kot tudi izkušene smučarje. Poleti pa se Rogla preoblikuje v priljubljeno destinacijo za pohodništvo, gorsko kolesarjenje in druge oblike aktivno preživetega časa v naravi. Poleg naravnih bogastev, kot so slapovi in jezera, destinacija Rogla – Pohorje ponuja tudi bogato kulturno dediščino, vključno z muzeji, tradicionalnimi prireditvami in lokalnimi obrtmi, ki odražajo zgodovino in tradicijo regije.

Namen prispevka je predstaviti, kako PMKP svojim obiskovalcem skozi interpretacijo predstavi in pojasni kulturno in naravnogeografsko dediščino Pohorja. PMKP ni le turistična, temveč tudi izobraževalna atrakcija, ki obiskovalcem omogoča globlji vpogled v značilnosti in vrednote regije. Z interaktivnimi poučnimi postajami spodbuja razumevanje in spoštovanje lokalnega naravnega okolja in je primer, kako se interpretacija narave lahko prepleta s turistično izkušnjo, ki povečuje ozaveščenost o ohranjanju in vrednotenju te edinstvene pokrajine.

Vloga turizma in interpretacije

Kulturne in naravne znamenitosti (vključujoč varovana in zavarovana območja) postajajo zelo pomemben sestavni del privlačnosti širše turistične destinacije Pohorje. Najpogosteje se za atrakcijo šteje določena značilnost območja (destinacije), ki je neposredno samosvoja za lokacijo in je dodaten motiv za obisk turistov. Naravne znamenitosti Pohorja so temelj za razvoj turizma in sestavni del

Avtorica besedila:

MAJA VIŠNAR, univerzitetna
diplomirana ekonomistka
Pot med krošnjami Pohorje,
Rogla 111, 3214 Zreče
E-pošta: maja.marketing@
potpohorje.si

Avtorji in viri fotografij:

MIHA MATAVŽ, TOMO
JESENIČNIK, ARHIV PMKP

COBISS 1.04 strokovni članek

celotnega turističnega sistema. Večina turističnih aktivnosti na tem območju se osredotoča okrog znamenitosti, kot je na primer PMKP. Atrakcije pogosto bolj kot kakovost in količina turističnih institucij in storitev vplivajo na vrsto, lokacijo in intenzivnost razvoja turizma na določenem območju.

Interpretacija je orodje, s katerim naravo in kulturno dediščino približamo tako obiskovalcem kot domačemu prebivalstvu. Izhodišče je spoznanje, da naravo ohranjajo tisti, ki jo poznajo, razumejo, cenijo in se z njo identificirajo. Poleg tega interpretacija koristi tudi lokalnemu turizmu, saj obiskovalcem prinaša doživetje, ki je v turizmu vse bolj cenjeno (Baldauf s sodelavci 2011). Tudi na PMKP se stremi k uporabi različnih interpretacijskih metod. Interpretacija mora biti skrbno načrtovana. Objekti in teme morajo biti dobro premišljeni ter izbrani, predstavljeni na svojstven in edinstven način, prilagojeni ciljni skupini, predvsem pa mora interpretacija z vsemi sredstvi, metodami in pripomočki podpirati temeljno tematsko sporočilo (Keršič Svetel s sodelavci 2019).

Številne definicije so enotne, da je interpretacija oblika komuniciranja (Trampuš 2019). Gre za razkrivanje globljih pomenov narave in naravne dediščine. Pri obiskovalcih želi spodbuditi razmišljanje, senzibilizacijo in posledično tudi spremembo v vedenju in dojemanju narave. Obiskovalcev ne učimo, ampak jim dopustimo, da na podlagi osebne izkušnje oblikujejo lastno vrednotenje narave in dediščine (Ratković Aydemir s sodelavci 2020).

S spremembo odnosa obiskovalcev do narave dosegamo enega od pomembnih ciljev varstva narave – pridobimo si zaveznike za ohranjanje ugodnega stanja rastlinskih in živalskih vrst ter njihovih življenjskih prostorov. Poleg tega interpretacija pri domačinih spodbuja zavedanje o vrednosti območja, na katerem živijo (Ogorelec 2006).

PMKP je aktiven član destinacije Rogla – Pohorje, ki obsega občine Oplotnica, Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče. Območje destinacije spada v Alpsko in Termalno Panonsko Slovenijo (MGRT 2022), kar nudi vse možnosti za razvoj petzvezdičnih doživetij. Ta so skladna s kriteriji petzvezdničnih izkušenj, saj temeljijo na lokalni identiteti, nudijo avtentične, edinstvene in izkustvene momente, vključujejo prvine trajnosti, butičnosti in premium kakovosti, ponujajo dodano vrednost, spodbujajo sezonalizacijo in so podprta s primerno digitalno izkušnjo. Skladno z opredelitvijo nosilnih in sekundarnih/podpornih produktov v Alpiski in Termalni Panonski Sloveniji so ključni nosilni produkti destinacije Rogla – Pohorje: počitnice v gorah oziroma sredogorju, outdoor – aktivnosti v naravi, športni turizem, turizem na podeželju, zdravje in dobro počutje, gastronomija, poslovna srečanja in dogodki, doživetja narave ter mesta in kultura.

Območje destinacije Rogla – Pohorje ponuja številne možnosti za razvoj doživetij, ki ugodno vplivajo na zdravje in dobro počutje gostov ter tudi na razvoj aktivnosti na pros-

tem, primernih za individualne goste in tudi skupine. Zagotavljajo jim blagodejne učinke, aktivnosti v vodi, na tleh, v podzemlju in zraku. Geslo destinacije je: »Razišči, Občuti, Užij«.

Člani projektne skupine TDRP (*Turistična destinacija Rogla – Pohorje*) so v Načrtu razvoja in trženja turizma v občini Zreče navedli, da so najpomembnejši ciljni segmenti destinacije Pohorje družine z otroki, športniki na pripravi, posamezniki, pari različnih starosti, skupine različnih starosti in interesov, ki prihajajo zaradi sproščanja ter občudovanja naravne in kulturne dediščine, aktivnosti na prostem (outdoor) oziroma rekreacije v naravi, podeželske kulinarike, pa tudi poslovneži in obiskovalci prireditvev in dogodkov (Lešnik Štuhec s sodelavci 2021).

Poučno na Poti

PMKP je na Rogli, priljubljenem turističnem in smučarskem središču v osrčju Pohorja. Zgrajena je večinoma iz lesa, kovinski so le posamezni vezni elementi. Glavni nosilni stebri so sestavljeni iz treh drevesnih debel. Debla so iz lesa duglazije, enako tudi pohodna konstrukcija poti (vgrajenega je 755 kubičnih metrov lesa). Materiali in konstrukcija tako asociirajo na naravni gozd. Polnila ograje so izvedena s transparentno jekleno mrežo. S takšno prosojnostjo je doživetje gozda intenzivnejše. 37,6 m visok razgledni stolp je zasnovan z devetkotnim tlorisom. Z najvišje plosčadi se lahko obiskovalci vrnejo po rampi ali toboganu. Tobogan, ki premaga višinsko razliko 22 metrov,

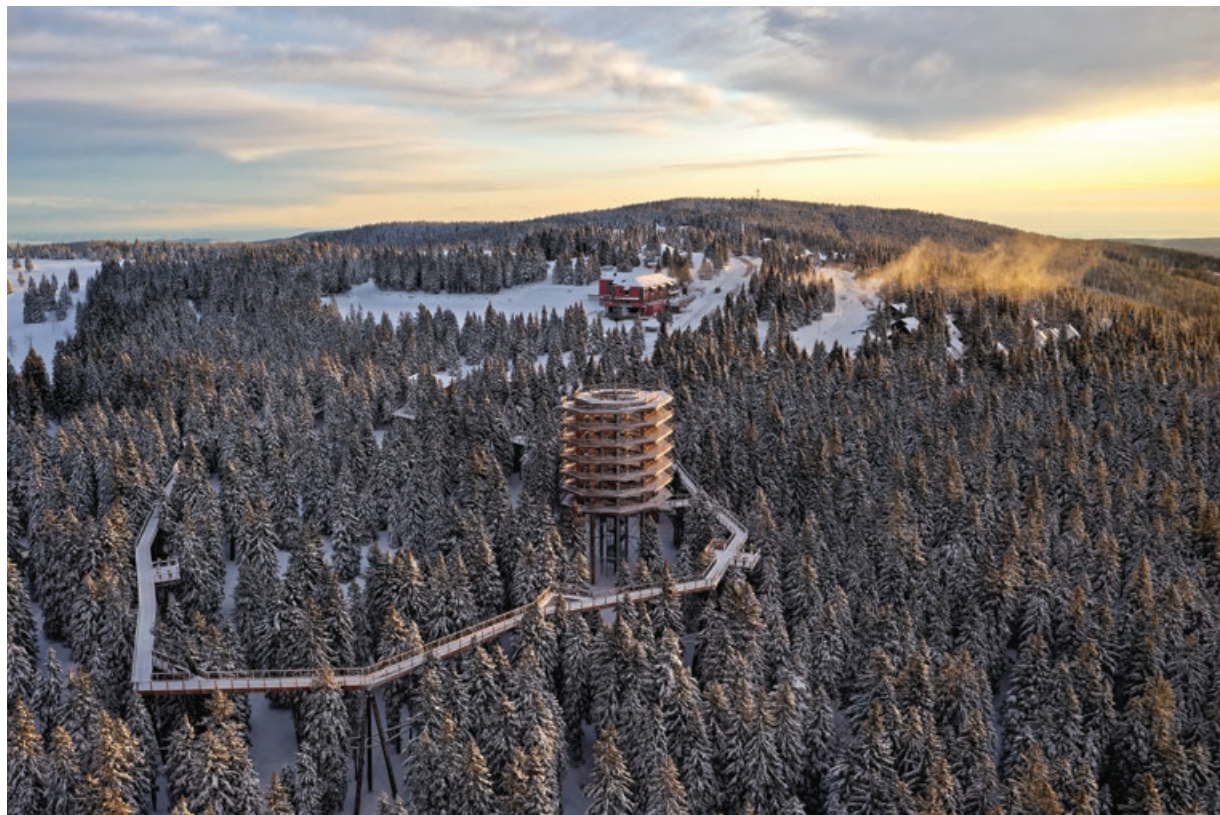
je dolg 65 metrov. Skupna dolžina poti je 1043 m z višinsko razliko 20 m. PMKP je v celoti brez ovir, z največjim vzponom 6 % in je prilagojena otroškim ter invalidskim vozičkom. Mreže ograje ob straneh poti so prozorne in omogočajo popolno vidljivost tako uporabnikom invalidskih vozičkov kot tudi majhnim otrokom (Vires ... 2019).

Na poti so tri poučne in tri adrenalinske postaje. Skupinam so ob predhodni najavi na voljo vodniki interpretatorji z licenco. Glavno poslanstvo PMKP je podajanje interpretacije gozdnega ekosistema. Poti so primerne za vse starostne skupine, so brez ovir in odprte vse leto.

Zaradi trajnostnega delovanja in truda za varovanje okolja je objekt leta 2023 prejel certifikat Zeleni ključ, ki simbolizira zavezanost okolju in trajnostnemu razvoju. Gre za sistem certificiranja, ki spodbuja trajnostni razvoj turizma in v turistični industriji promovira okoljsko odgovorno ravnanje z izpolnjevanjem strogih okoljskih standardov, kot so učinkovita raba električne energije, varovanje vodnih virov, zmanjšanje količine odpadkov, trajnostna mobilnost, odgovorno ravnanje z okoljem ter trajnostna poraba in nabava. Namen programa je zmanjšanje negativnega vpliva turizma na okolje ter spodbujanje ozaveščenosti gostov in lastnikov turističnih objektov o pomembnosti varovanja naravnih virov.

V okviru programa KATIS (*Katalog programov nadaljnega izobraževanja in usposabljanja*), namenjenega delavcem v vzgoji in izobraževanju, je PMKP že vse od delovanja kot soorganizator projekta »Od korenin do krošenj« s pedagoškimi delavci sodeloval pri izvedbi izobraževalnih programov v naravi. PMKP učiteljem in drugim pedagoškim delavcem omogoča, da se podrobno seznanijo z naravnimi in kulturnimi značilnostmi Pohorja. Med obiskom PMKP se učitelji udeležijo vodenega ogleda, na poučnih postajah pa se osredotočajo na specifične teme, kot so lokalna flora in fauna, geološke značilnosti Pohorja ter načini ohranjanja naravnih virov. Informacije so podane na način, ki

Slika 1: Pot med krošnjami Pohorje je na Rogli, priljubljenem turističnem in smučarskem središču v osrčju Pohorja (foto: Miha Matavž).

Slika 2: Program KATIS je namenjen delavcem v vzgoji in izobraževanju (foto: arhiv PMKP).

spodbuja interaktivno učenje in razpravo, kar učiteljem omogoča, da pridobljeno znanje učinkovito prenesejo v svoje učne načrte. Tako se krepi povezovanje šolskih učnih načrtov z lokalnimi primeri varovanja narave in trajnostnega razvoja (Katalog programov... 2022).

Zamisel za gradnjo PMKP je nastala v okvirju vizije trajnostnega razvoja zelene ponudbe (narava in kulturna dediščina) turističnega projektnega območja Pohorje 2030 (Lešnik Štuhec 2011) in predloga načrta upravljanja pilotnega območja Pohorje (Gulič s sodelavci 2011). Ideja se je realizirala med partnerji: skupino Erlebnis Akademie AG iz Nemčije, podjetjem Zážitková Akademie iz Češke ter Občino Zreče, s sodelovanjem podjetja Unitur d. o. o., upravljalcem srednjegorskega športnega centra Rogla in GIZ LTO (*Gospodarsko interesno združenje za pospeševanje turizma Lokalne turistične organizacije*) Zreče.

Erlebnis Akademie AG je vodilni evropski ponudnik k naravi usmerjenih atrakcij na prostem.

Slovenska turistična organizacija, ki spodbuja inovativnost v slovenskem turizmu in podpira razvoj inovativnih produktov ter inventivnih projektov,

je PMKP na Rogli prepoznala kot projekt, ki omogoča uresničevanje ustvarjalnih, inventivnih in inovativnih idej s področja turizma. Uvrstila ga je med finaliste poziva *Snovalec leta 2019*.

Na PMKP so tri poučne postaje, namenjene spoznavanju lokalne flore, favne in geologije. Predstavljene so na zabaven in interaktiven način. Predstavljajo ključne naravnogeografske in biološke značilnosti regije, ki se razlikujejo od značilnosti v drugih slovenskih regijah. Postaje so zanimive ne le za družine, ampak tudi za šolske skupine, društva in druge skupinske obiske.

Prva poučna postaja nam predstavi tipične lokalne kamnine in geološko podobo Pohorja. Ta se razlikuje od kamninske zgradbe večjega dela Slovenije. Gradijo ga najstarejše metamorfne kamnine v Sloveniji. Na Pohorju je bilo aktivnih več kamno-

Slika 3: Na Poti med krošnjami Pohorje so tri poučne postaje, namenjene spoznavanju lokalne flore, favne in geologije (foto: Tomo Jeseničnik).

lomov, še vedno delujeta kamnoloma granodiorita v Cezlaku in Josipdolu.

Druga poučna postaja predstavlja zanimive, večinoma širše poznane rastlinske vrste, ki so zastopane na območju Pohorja. Za Pohorje sta značilna velika gozdnatost (70 %) in prevladujoč delež iglastih gozdov. Na najvišjih pohorskih slemenih se gozdovi prepletajo s planjami in barji.

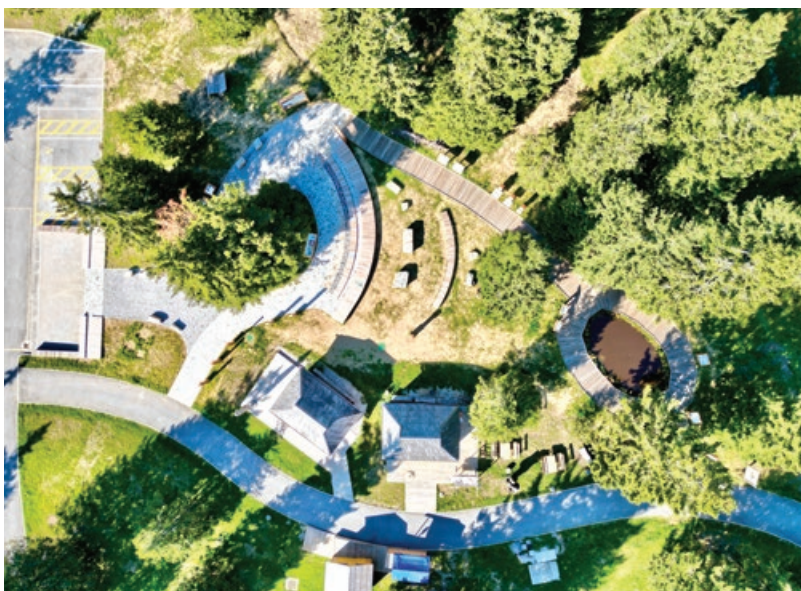
Tretja postaja je namenjena spoznavanju živalskega sveta. Na Pohorju je zastopanih kar nekaj živalskih vrst, ki so v Sloveniji redke ali značilne za večje nadmorske višine. Na območju Pohorja je pod okriljem omrežja Natura 2000 varovanih 26 kvalifikacijskih živalskih vrst, od tega je 14 vrst ptic in 12 drugih vrst živali (Natura 2000 – Standard ...).

Načini interpretacije kulturnih in naravnih značilnosti Rogla

V nadaljevanju so predstavljeni trije izbrani projekti oziroma načini interpretacije, ki obiskovalcem na različne in edinstvene načine približujejo bogato kulturno in naravnogeografsko dediščino območja Rogla – Pohorje. Izbrane so bile z namenom, da se obiskovalcem omogoči globlji vpogled v značilnosti regije ter poveča njihovo zavedanje o pomembnosti ohranjanja naravnih in kulturnih vrednot.

Naravovarstveno informacijski center Rogla

V neposredni bližini PMKP je tudi Naravovarstveno informacijski center Rogla, ki se s PMKP vsebinsko in tehnično povezuje oziroma dopolnjuje.

Slika 4: Naravovarstveno informacijski center Rogla se v vsebinskem in tehničnem smislu povezuje in dopolnjuje s PMKP (foto: arhiv PMKP).

Poleg podajanja vsebin in informacij o naravi Pohorja je tudi prostor doživljanja narave, učilnica v naravi, stičišče in tudi prostor za sproščanje. Je eden od treh pomembnih informacijskih centrov Regijskega parka Pohorje (druga dva sta na Kopah in Treh kraljih). Prizadevanja za ohranitev narave Pohorja segajo v leto 1920 (Spomenica ... 1920), od leta 2004 je velik del Pohorja razglašen za območje Natura 2000.

Regijski park Pohorje so Vlada Republike Slovenije ter občine Zreče, Vitanje, Mislinja, Lovrenc na Pohorju, Ruše in Slovenska Bistrica ustanovile z namenom, da se ohranijo tamkajšnji gozdovi, planje in barja, ter da se še vnaprej zagotavlja in usmerja trajnostna raba naravnih virov, omogoči kakovostno preživljanje prostega časa domačinom in obiskovalcem ter zmanjšuje obstojenje in preprečuje dodatno obremenjevanje okolja (MNVP 2024).

Naravovarstveno informacijski center Rogla je zasnovan ne le kot točka za pridobivanje informacij, ampak kot kompleksna učna platforma, ki obiskovalcem zagotavlja poglobljeno razumevanje lokalnega ekosistema Pohorja. Obiskovalci dostopajo do interaktivne razstave, ki ponuja vpogled v biotsko raznovrstnost, samosvoje rastlinske in živalske vrste ter prakse za njihovo ohranitev, ki je ključna za vzdrževanje naravnega ravnovesja. Center je vključen v projekt VIZIJA POHORJE 2030, katerega cilj je izboljšanje stanja travniških, vodnih in gozdnih habitatov ter zagotavljanje mirnih con na Pohorju, kar še dodatno poudarja njegovo vlogo pri ohranjanju kakovostnega lokalnega okolja.

Center je razdeljen na štiri sklope: Pohorje, planje in resave, gozdovi ter barja in druga mokrišča. Predstavljeni so različna življenjska okolja in prebivalci, ki jih naseljujejo, dejavniki, ki ogrožajo

naravno okolje, in načini, kako lahko vsakdo prispeva k ohranjanju narave, pa tudi, zakaj je to pomembno. Poučarjena je soodvisnost narave in ljudi.

Zabavna dirka z veвериčkom Emilom

Poleti 2023 so na PMKP v ponudbo dodali zabavno dirko z veвериčkom Emilom, ki je nekakšen strip v knjižici. Otroci na Poti s pomočjo informacijskih tabel raziskujejo pohorske gozdove in pridobivajo nova znanja. Veveriček Emil otroke popelje skozi pohorski gozd in jih ob tem izobrazi o gozdnih živalih ter rastlinstvu.

Odziv javnosti na ponudbo je izjemno pozitiven, saj starši cenijo priložnost, da lahko otroci skozi igro pridobivajo znanje o okolju. Table na PMKP ponujajo informacije in zanimivosti o biotski raznovrstnosti in svojih značilnostih Pohorja, kar mlajšim obiskovalcem omogoča, da razvijajo zavedanje o pomenu naravne dediščine in njenega varovanja. Zabavna dirka z

veveričkom Emilom tako mlade ne le informira, ampak tudi aktivno vključuje v ohranjanje narave in jim omogoča, da naravo doživijo na izkustven in spoštljiv način.

Namen ponudbe je, da predvsem mlade navduši za naravo in jih motivira za ohranjanje biotske raznovrstnosti. Prihodki od prodaje so namenjeni neprofitni hčerinski družbi *DoNature gGmbH*, ki se ukvarja s promocijo okoljskega izobraževanja, vzgoje, izobraževanja odraslih, poklicnega usposabljanja ter varstva narave in krajine.

V trgovini s spominki na koncu poti otroci za svoj trud prejmejo simbolično nagrado in se uvrstijo v žreb za nagrade – vstopnice za ponovni obisk *Poti med krošnjami Pohorje*.

Razstava Pohorje – v zavetju stoletnih dreves spe pohorske vile

V začetku poletja 2023 je na vhodni ploščadi zaživela Razstava *Pohorje –*

v zavetju stoletnih dreves spe pohorske vile. Obiskovalca skozi bajeslovne pripovedke, ilustracije in fotografije popelje v čarobni svet Pohorja. Domoovanja vil so gozdovi, slapovi, potoki, barja, jezera in planje, ki so tudi življenjski prostori zanimivih rastlin in živali ter nahajališča pohorskih mineralov in kamnin (Razstava ... 2024).

Zanimivosti o gozdovih, planjah, barjih in jezercih, potokih ter kamninah in mineralih sta pripravili Mariborska knjižnica in mariborska območna enota Zavoda Republike Slovenije za varstvo narave.

Sklep

Turizem in interpretacija sta tesno povezana, saj obiskovalcu prinašata doživetje, tistim pa, ki tematiko interpretacije poznajo in cenijo, omogočata, da se z njo poistovetijo. Na takšen način se lahko vzpodbudijo določene aktivnosti in dejavnosti. Učenje v naravi postane dostopno in zanimivo za ljudi vseh starosti, ne glede na njihovo predhodno znanje ali izkušnje z naravo. Dobro zasnovana interpretacija lahko privabi obiskovalce naravnih območij na način, ki spodbuja spoštovanje in varovanje narave.

Večji obisk in interakcija z naravo pa lahko povečata tveganje za motenje in degradacijo ekosistemov. Zato je pomembno, da je interpretacija skrbno načrtovana in spodbuja odgovorno vedenje. Tako se lahko ohranjajo naravna bogastva in obiskovalcem *Poti med krošnjami Pohorje* zagotovi pozitivna izkušnja. Pot je zasnovana tako, da obiskovalcem s poučnimi postajami in interpretativnimi točkami pri-

Slika 5: Strip omogoča, da otroci raziskujejo pohorske gozdove in pridobivajo nova znanja (foto: arhiv PMKP).

bliža naravo in jim pomaga razumeti pomen ohranjanja biotske raznovrstnosti. Z izobraževanjem in neposredno izkušnjo v naravi obiskovalce vzpodbudi, da razmišljajo o svojem vplivu na okolje.

PMKP privablja širok spekter obiskovalcev, tako domačih kot tujih, ki v naravi iščejo izobraževalne in rekreativne aktivnosti. Ima ključno vlogo pri izobraževanju obiskovalcev o biotski raznovrstnosti in pomenu ohranjanja narave. Skozi interaktivne in poučne vsebine se obiskovalci seznani z različnimi vrstami rastlin, živali in kamnin, ozaveščajo pa se tudi o tem, kako lahko sami prispevajo k ohranjanju narave. Proces ozaveščanja

Slika 6: Na vhodni ploščadi si lahko obiskovalci ogledajo razstavo Pohorje – v zavetju stoletnih dreves spe pohorske vile (foto: arhiv PMKP).

in izobraževanja je ključen za spodbujanje in razvoj trajnostnih praks v turizmu, saj se tako zagotavlja ohranitev narave za naslednje generacije.

Viri in literatura

- Baldauf, M., Ogorelec, B., Bogner, D., Brezavšček, L., Neuhold, U., Papež Kristanc, A., Schitter, E., Šolar, M. 2011: Infrastruktura za doživljanje in spoznavanje narave: smernice za inovativno načrtovanje. Bled.
- Gulič, J., Štruc, S., Danev, G., Lešnik Štuhec, T. 2011: Predlog načrta upravljanja pilotnega območja Pohorje: analiza in ocena stanja. Maribor.
- Hoja med krošnjami – predinvesticijska zasnova. Občina Zreče. 2017. Medmrežje: http://www.lex-localis.info/files/e252662f-4d76-42ba-a71a-1663597fc036/3818554_682200000000_AD%201%20PIZ.pdf (26. 3. 2024).
- Katalog programov nadaljnega izobraževanja in usposabljanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju za šolsko leto 2022/2023. 2022. Medmrežje: <https://paka3.mss.edus.si/Katis/Katalogi/KATALOG2223.pdf> (26. 3. 2024).
- Keršič Svetel, M., Odar, M., Ogrin, M., Slapnik, M., Žakelj, K., Žorž, G. 2019: Doživljanje gorskih prelazov in dolin: priročnik za načrtovanje interpretacije dediščine ob gorenjskem delu ceste na Vršič. Ljubljana.
- Lešnik Štuhec, T. 2011: Vizija trajnostnega razvoja zelene ponudbe (narava in kulturna dediščina) turističnega (projektne) območja Pohorje 2030. Strokovna študija, nastala v sklopu projekta NATREG – Managing Natural Assets and Protected Areas as Sustainable Regional Development Opportunities / Kako upravljati varovana območja narave, da bodo postala priložnost za trajnostni razvoj. Maribor.
- Lešnik Štuhec, T., Stermecki, I., Škrli Brglez, M., Voršič J. 2021: Vizija, strateški cilji, ukrepi in modeli – načrt za koordiniranje prioritarnih aktivnosti razvoja in trženja ponudbe Destinacije Pohorje 2022–2027, dokument 2, v sklopu projekta »Strategija razvoja in trženja ponudbe destinacije Pohorje 2021–2027«. Maribor.
- MGRT [Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo]: Strategija slovenskega turizma 2022–2028. 2022. Ljubljana. Medmrežje: <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MGTS/Dokumenti/DTUR/Nova-strategija-2022-2028/Strategija-slovenskega-turizma-2022-2028-dokument.pdf> (30. 3. 2024).
- MNVP [Ministrstvo za naravne vire in prostor]: Ustanovljen je Regijski park Pohorje. 2022. Ljubljana. Medmrežje: <https://www.gov.si/novice/2024-04-30-ustanovljen-je-regijski-park-pohorje/> (1. 5. 2024).
- Natura 2000 – Standard Data Form. Medmrežje: <https://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=GR2520003> (26. 3. 2024).
- Ogorelec B. 2006: Pomen interpretacije za turizem v zavarovanih območjih. Posvet »Turizem v zavarovanih območjih«, Krajinski park Goričko, 6. december 2005. Ljubljana.
- Prah, J. 2024: 50 let gozdnih in tematskih poti v Sloveniji. Medmrežje: <https://enovicke.acs.si/50-let-gozdnih-ucnih-in-tematskih-poti-v-sloveniji/> (26. 3. 2024).
- Ratković Aydemir, D. L., Jagić Boljat, I., Draženović, M., Klarić Vujović, I., Kuka, M., Polajnar Horvat, K., Smrekar, A. 2020: Priročnik za interpretacijo dediščine. 1. izdaja. Ljubljana.
- Razstava »Pohorje – v zavetju stoletnih dreves«. Medmrežje: https://zrsvn-varstvonarave.si/blog/2021/10/07/razstava-pohorje-v-zavetju-stoletnih-dreves/?fbclid=IwAR1tTC9LqhkjYxd_tNlcxR5Pxo9an0WtbaVVhlJYdH9X0xf6_knnbeXnGY (26. 3. 2024).
- Spomenica Odseka za varstvo prirode in prirodnih spomenikov. 1920. Glasnik Muzejskega društva za Slovenijo 1-4. Ljubljana.
- Trampuš, T. 2019: Nevidne vezi: praktični primer načrtovanja in izdelave sredstev interpretacije narave. Varstvo narave: revija za teorijo in prakso varstva naravne dediščine 31.
- Vires – Vires d. o. o. arhitekturni biro Maribor. 2019: DGD projektna dokumentacija za pridobitev mnenj in gradbenega dovoljenja. Maribor.